

Analyse | kraka

29. juni 2015

Krakas kommentarer til regeringsgrundlaget

Af Jens Hauch og Nicolai Kaarsen

Regeringen har præsenteret sit regeringsgrundlag. Kraka har gennemgået de vigtigste områder i den økonomiske politik og kommenterer dem i dette notat.

- Der er i regeringsgrundlaget fokus på en række centrale udfordringer for dansk økonomi. Fx stabilisering og håndtering af det forestående opsving. Desuden er der fokus på at forøge arbejdsudbuddet både i form af en lavere topskat og en lavere indkomstskat på de laveste indkomster. Det er særdeles positivt, at regeringen i så høj grad fokuserer på den økonomiske politik og de udfordringer, Danmark aktuelt står overfor.
- En af de store knaster i grundlaget er et skatte og afgiftsstop. Det afskærer på de fleste områder regeringen fra at lave provenuneutrale skatteomlægninger, der kan forbedre de økonomiske strukturer uden at hæve det samlede skattetryk. Sådanne omlægninger er en central del af den fortsatte reformkurs.
- En række tiltag er rettet mod erhvervslivet. Der er dog ingen fokus på at sikre en mere effektiv konkurrence mellem danske virksomheder. Det er uheldigt, da mere konkurrence er et vigtigt middel til at opnå højere produktivitet.
- I vækst delen af grundlaget er der særligt fokus på landbrug og fødevarerhvervet. Erhvervet står over for en række udfordringer. Det er dog ikke så heldigt, hvis dette ensidige fokus fører til, at erhvervspolitikken bliver skæv og overser, at hovedparten af værdiskabelsen og eksporten kommer fra andre dele af erhvervslivet.
- På en lang række andre områder i regeringsgrundlaget er der både gode og mindre gode tiltag. Disse fremgår af de mere detaljerede kommentarer.

Kontakt

Vicedirektør, PhD
Jens Hauch
Tlf. 3140 7715
E-mail jeh@kraka.org

1. Oversigt

I dette notat kommenteres de dele af regeringsgrundlaget, der fokuserer på økonomisk politik. De nedenstående afsnit svarer til afsnittene i regeringsgrundlaget. Kommentarerne gives til hovedpunkterne i regeringsgrundlaget, jf. www.statsministeriet.dk/a_1578.html.

Kommentarerne retter sig mod områderne "Orden i økonomien", "Vækst og flere private job i hele Danmark", Arbejdsmarked og høj beskæftigelse", "Et godt sundhedsvæsen skal være endnu bedre", "Effektiv infrastruktur i balance" og "Grøn omstilling med ambitioner og realisme".

Dette omfatter ikke hele regeringsgrundlaget. De resterende områder, "Effektiv hjælp til socialt udsatte", "Flere børn og unge godt fra start", "Ambitiøs forskning", "Et mere trygt Danmark", "Ny udlændige- og integrationspolitik", "Mangfoldig kultur og et stærkt foreningsliv", "Folkekirken" og "Rigsfællesskabet" er enten primært værdipolitiske eller for upræcise til, at en økonomisk vurdering giver mening.

Afsnittet om "En stærk og fokuseret udenrigspolitik" er et centralt og vigtigt område, som Kraka løbende arbejder med i en række forskellige analyser. Af hensyn til tid og plads har vi dog valgt ikke at kommentere dette væsentlige område i nærværende notat.

Citater fra regeringsgrundlaget står i kursiv.

2. Orden i økonomien

Finanspolitik og budgetlov

Tilrettelægge finanspolitikken inden for rammerne af budgetloven, Stabilitets- og Vækstpagten samt Finanspagten" og "mindst strukturel balance på de offentlige finanser i 2020, så vi sikrer tillid til de offentlige finanser og understøtter fastkurspolitikken.

Dette er grundlaget for en sund og ansvarlig økonomisk politik. Det er derfor positivt, at dette står som det første punkt i regeringsgrundlaget.

Stabilisering

I de kommende år skal finanspolitikken gradvist strammes op, i takt med at opsvinget tager til

Flere konjunkturvurderinger peger på, at opsvinget er undervejs, hvilket kalder på gradvis opstramning af finanspolitikken. Det er positivt, at dette nævnes eksplicit i regeringsgrundlaget, så en udvikling som op mod finanskrisens udbrud, hvor en lempelig finanspolitik medvirkede til øget overophedning, undgås.

Aktuelt stiger boligpriserne kraftigt - specielt i hovedstadsområdet men så småt også i andre dele af landet. Kraka påpegede allerede i november 2014, at strukturerne på boligmarkedet skaber risiko for ustabile boligpriser, jf. www.finanskrisekommissionen.dk. Det er i særlig grad kombinationen af fastkurspolitikken, lav rente, udbredelsen af nye låneformer og boligskattestoppet, der bidrager til at destabilisere boligmarkedet. Dette kan føre til realøkonomisk ustabilitet. Finanspolitikken er ikke et særligt effektivt instrument til at styre boligmarkedet. Det er derfor uheldigt, at det ustabile boligmarked ikke er i fokus i stabiliseringspolitikken i regeringsgrundlaget. En afskaffelse af nominalprincippet i boligskattestoppet er det oplagte instrument. Med en videreførelse af boligskattestoppet og den aktuelt lave rente bør brugen af de nye låneformer – rentetilpasningslån og afdragsfrie lån – begrænses.

Den finansielle sektor udestår

Under finanskrisen medvirkede en ustabil finansiell sektor til at destabilisere økonomien. Efterfølgende er der på EU-plan taget en række initiativer for at stabilisere den finansielle sektor. Kraka har dog tidligere påpeget, at EU's regulering på flere punkter er svag, og at den danske implementering ikke kompenserer for dette, nærmest tværtimod. Det er uheldigt, at et fortsat fokus på at stabilisere den finansielle sektor ikke er et centralt element i regeringsgrundlaget.

Ikke noget om Bankunion

Et væsentligt element i den finansielle regulering er etableringen af en bankunion. Kraka har tidligere anbefalet, at Danmark forholder sig positivt til denne, om end visse uklarheder bør adresseres. Danmark har banker, der er særligt store i forhold til vores samlede økonomi. Disse banker udgør derfor en særlig risiko, hvilket betyder, at Danmark kan have særligt store gevinster ved at træde ind i en bankunion. De Økonomiske Råd og Nationalbanken har ligeledes været relativt klare fortalere for en bankunion. Det kan forundre, at regeringens holdning til bankunionen ikke nævnes.

Forhøjelse af pensionsalderen

Regeringen vil i 2015 fremsætte lovforslag om forhøjelse af folkepensionsalderen med virkning fra 2030 som aftalt i en bred kreds af Folketingets partier i forbindelse med velfærdsaftalen fra 2006.

Den automatiske udskydelse af folkepensionsalderen som følge af stigende levetid er en central del af velfærdsaftalen og en hjørnesteen i arbejdet med at sikre, at dansk økonomi er holdbar på den lange bane. Det er derfor positivt, at regeringen tager hul på dette. Det er dog helt afgørende, at koblingen til levealderen fastholdes. Dvs., hvis levealderen stiger hurtigere end forventet, bør udskydelsen af pensionsalderen finde sted tidligere. En stigning i 2030 er derfor ikke nødvendigvis tidlig nok.

Lavere skat for de laveste indkomster

Regeringen vil sænke skatten for de laveste arbejdsindkomster, så det bedre kan betale sig at arbejde.

De økonomiske incitament er afgørende for tilskyndelsen til at udbyde sin arbejdskraft, og udbuddet af arbejdskraft er afgørende for beskæftigelsen på den lange bane.¹ Det er imidlertid ikke givet, at en lavere beskatning af de laveste indkomster giver mest beskæftigelse (målt i samlet antal arbejdstimer) for pengene.

Af diverse nylige svar til Folketinget fremgår det, at selvfinansieringsgraden for lavere bundskattesats, beskæftigelsesfradrag og topskattesats antages at være på hhv. 15 pct. 20 pct. og 30 pct. Dvs. der opnås mere beskæftigelse for pengene ved at lempe topskatten end ved at lempe bundskatten eller forøge beskæftigelsesfradraget. Hvis formålet alene er at forøge beskæftigelsen, vil det derfor være bedst at lempe topskattesatsen. Til gengæld vil lavere topskat betyde større ulighed end tilsvarende skattesænkninger i bunden. I sidste ende beror valget på en politisk afvejning af samfundsøkonomiske gevinster over for fordelings effekter.

Reformer og effektiviseringer

Regeringen vil herudover løbende gennemføre reformer, omprioriteringer og effektiviseringer, der frigør midler.

Det er positivt, at regeringen lægger op til at fortsætte reformsporet. Det er dog uklart, hvilke reformer, der er tale om, og hvor meget råderum, de kan frigøre. Særligt i lyset af det

¹ Idéen om, at "det skal kunne betale sig at arbejde" bygger i princippet på en forkert forståelse af arbejdsmarkedet. Hvis markeds kræfterne fungerer effektivt, vil gevinsten ved at arbejde altid være lav for en stor del af de arbejdsløse – uanset niveauet for kontanthjælp og skatter – hvis gevinsten er stor nok, vil de nemlig være i beskæftigelse på langt sigt. Det ændrer imidlertid ikke ved, at et bedre incitament til at arbejde vil øge arbejdsudbuddet og beskæftigelsen.

genindførte skattestop, jf. nedenfor. Det er en central del af en ansvarlig økonomisk politik, at midlerne først prioriteres, når de rent faktisk er realiseret.

Skatte- og byrdestop

Regeringens skatte- og byrdestop indebærer, at regeringen ikke vil hæve nogen skat eller afgift i denne valgperiode.

Dette er den mest alvorlige knast i regeringsgrundlaget. I 00'erne betød den daværende regerings skattestop, at en række hensigtsmæssige skatteomlægninger ikke blev gennemført. Det er altså en helt central del af reformsporet, der herved afskæres. Fx er det udelukket at foretage provenuneutrale skatteomlægninger, der på den ene side kan forbedre de økonomiske strukturer og på den anden side ikke hæver det samlede skattetryk.

Det er særligt uheldigt, om end ikke så overraskende, at ejendomsværdiskattestoppet videreføres. Ud over et stadigt stigende provenutab betyder skattestoppet også, at ejendomsværdiskatten destabiliserer boligmarkedet frem for at stabilisere det. Kraka har anbefalet en model for en ophævelse af boligsattestoppets nominalprincip, der imødekommer de politiske bekymringer, jf. www.finanskrisekommissionen.dk.

Regeringen åbner dog mulighed for en provenuneutral omlægning af bilafgifterne. Dette er positivt, da der er en række uhensigtsmæssigheder i bilbeskatningen. Kraka har tidligere anbefalet trængselsafgifter i kombination med målrettede infrastrukturinvesteringer som et langsigtet mål, jf., www.kraka.org/artikler/et-trafikpolitisk-pejlemaerke. Trængselsafgifter fremgår ikke af regeringsgrundlaget, så det må formodes, at regeringen ikke umiddelbart planlægger at indføre dem.

Konkurrenceudsættelse

Regeringen vil også konkurrenceudsætte flere skattefinansierede opgaver i kommuner og regioner med henblik på højere kvalitet og lavere priser. Vi vil fremlægge en plan for, hvordan flere opgaver kan sendes i udbud ved brug af måltal mv.

Det er særdeles positivt, at regeringen lægger op til at konkurrenceudsætte flere opgaver i kommuner og i regioner. Særligt i regionerne er brugen af fx privathospitaler i dag særdeles begrænset. Dette kommenteres yderligere i afsnittet om sundhedssektoren.

Formålet med konkurrenceudsættelse bør være at sikre mest kvalitet for pengene. Vi ved imidlertid meget lidt om, hvordan konkurrenceudsættelse påvirker kvaliteten. Derfor er der behov for at øge brugen af systematiske kvalitetsmålinger for at undersøge om konkurrenceudsættelse i det enkelte tilfælde giver mere eller mindre kvalitet for pengene. Sådanne målinger kan evt. indgå i et aflønningssystem, således at der bliver skabt et incitament til at yde en høj kvalitet. Derfor er det afgørende, at der indgår en plan for måling af kvaliteten i regeringens annoncerede plan for udbud via måltal.

Stabile rammer for statslige selskaber

Der skal være stabile rammer for driften og udviklingen af de statslige selskaber.

Det er uklart, hvad der menes hermed. Ligesom med kommunernes opgaver kan der være en række problemer med statslige selskaber. Det kan fx være manglende konkurrence og dermed ineffektiv drift. Nogle statslige selskaber varetager opgaver, det ikke er muligt at privatisere eller udlicite, hvorfor ansvaret for driften må bevares i statsligt regi. Selv i dette tilfælde kan der dog ofte opnås effektiviseringer ved forskellige former for konkurrenceudsættelse. I andre tilfælde kan man gå længere i retning af privatisering. Eksempelvis er store dele af passagertogdriften ikke konkurrenceudsat, hvilket kan betyde for dårlig kvalitet i forhold til pris. Det er således ikke tilstrækkeligt med stabile rammer, de statslige selskaber bør gennemgås minutøst med henblik på at effektivisere driften via konkurrenceudsættelse.

3. Vækst og flere private job i hele Danmark

Kontanthjælpsloft

Et kontanthjælpsloft, der sætter loft over, hvor meget man kan modtage fra det offentlige.

Et kontanthjælpsloft vil mindske ydelserne og dermed øge tilskyndelsen til at arbejde for de grupper, der omfattes af det. Lavere satser betyder dog også en lavere levestandard for kontanthjælpsmodtagere. Det er et politisk snarere end et økonomisk spørgsmål, om dette er acceptabelt. Kraka har for nylig opgjort den økonomiske gevinst ved beskæftigelse for en række brede grupper af kontanthjælpsmodtagere.² Resultatet af analysen er, at hovedparten af de analyserede kontanthjælpsmodtagere faktisk allerede i dag har en økonomisk tilskyndelse til at tage et lavtlønsjob. Det er i særlig grad kontanthjælpsmodtagere med børn, der har en begrænset gevinst. Det kan derfor være hensigtsmæssigt at fokusere på tilskyndelsen for netop disse grupper. Ligeledes er det vigtigt at evaluere og målrette den aktive arbejdsmarkedspolitik, der netop har til formål at sikre beskæftigelse for de grupper, der kun har en begrænset tilskyndelse.

Lavere skat på arbejde

Dels vil regeringen sænke skatten for de laveste arbejdsindkomster, så gevinsten ved lavtlønnet arbejde bliver større. Derudover har regeringen en ambition om at sænke skatten på den sidst tjente krone med 5 pct.point.

Selvfinsieringsgraden for topskatten er relativt høj, dvs. man får meget ekstra beskæftigelse for de reducerede offentlige indtægter. Til gengæld vil det formentlig øge uligheden. Samtidig kan også grupper med de laveste indkomster have en begrænset tilskyndelse til beskæftigelse pga. overførselssystemet. Bundskatten og beskæftigelsesfradraget har dog en lavere selvfinansieringsgrad. I sidste ende beror vurderingen af dette tiltag derfor på en politisk afvejning, jf. ovenfor.

Boligjobordningen

Regeringen vil genindføre BoligJobordningen med tilbagevirkende kraft fra 1. januar 2015.

Effekterne af den hidtidige Boligjobordning er ikke tilstrækkeligt evalueret, og effekterne af en permanent ordning kan være anderledes end for en midlertidig ordning. Politisk har der været fokus på den forøgede beskæftigelse inden for de områder, ordningen omfatter. På længere sigt vil denne effekt dog i vidt omfang blive modsvaret af en lavere beskæftigelse på andre områder. Den mulige gevinst ved en permanent ordning går derimod via en mere effektiv anvendelse af arbejdskraft. Dvs. hvor arbejdet udføres professionelt hvidt frem for ineffektivt sort eller som gør det selv. Kraka vil inden for kort tid offentliggøre en tilbunds-gående modelanalyse af effekterne af en permanent Boligjobordning.

Selskabsskat

Den aftalte lettelse af selskabsskatten fra 23½ til 22 pct. gennemføres i 2016 som planlagt.

Selskabsskatten er produktivitetshæmmende, hvorfor en lavere sats kan være en gevinst. En større effekt vil dog formentlig kunne opnås ved omlægning til en såkaldt ACE-skat, som kendes fra Belgien, og som giver et fradrag for normalforrentning af egenkapital.

Familieejede virksomheder

Derfor vil vi afsætte i alt 2,1 mia.kr. i 2018-2020, så de familieejede virksomheder kan få bedre rammer for at fastholde danske arbejdspladser og udviklingsmuligheder henover et generationsskifte. Vi vil desuden genindføre formueskattekursen.

Når en ejerskab af en virksomhed overdrages til næste generation, skal der betales arveafgift. Arveafgiften bør være uafhængig af typen af aktiv, der overdrages. Det bør eksem-

² Jf. http://kraka.org/artikler/hvilke_kontanthjaelpsmodtagere_vinder_paa_at_gaa_i_arbejde_et_overblik.

pelvis ikke være muligt at slippe billigere ved at overdrage arven i form af aktier i en virksomhed. Det er også vigtigt for produktiviteten, at virksomheden ejes af den mest kompetente person. Hvis beskatningen af arv i form af familieejede virksomheder er særlig lempelig, kan det betyde at virksomheden forbliver på familiens hænder selvom det ville være mere effektivt, at sælge fra til en anden ejer. Det taler også for at beskatningen af overdragelse af virksomheder i udgangspunktet ikke bør være mere lempelig end beskatningen af andre typer arv. Når ejerskabet overdrages, skal der desuden betales aktieavancebeskatning af stigningen i værdien af virksomheden. Her gælder det samme princip som ved arveafgiften: aktieavancebeskatningen bør ikke være særlig lempelig ved overdragelse. I så tilfælde vil man nemlig kunne undgå at betale skat af en del af kursgevinsten ved at overdrage aktierne til sine børn.

Det kan være svært at skaffe likvide midler til at betale skat i forbindelse med overdragelse, hvis værdien af virksomheden er bundet op i f.eks. bygninger og maskiner. Et frasalg af disse vil i mange tilfælde gå ud over driften. Dette likviditetsproblem skal vejes op mod ovenstående principper om ens beskatning.

Formueskattekursen var en regel der kunne anvendes til værdifastsættelse af aktiver i forbindelse med generationsskifte. Reglen betød i praksis, at aktieavancebeskatningen ved overdragelse i de fleste tilfælde blev noget lavere. Den tidligere regeringen ophævede reglen med det argument, at den også blev brugt som smuthul til at undgå arveskat. Det er derfor u hensigtsmæssigt at genindføre formueskattekursen uden en forudgående undersøgelse af, hvor stort problemet med dette smuthul reelt er.

Punktafgifter

Vi vil også lette og rydde op i virvaret af punktafgifter.

Nogle punktafgifter tjener alene et finansieringsformål og er en unødigt dyr måde at skaffe offentligt provenu. Disse kan med fordel afskaffes og fx erstattes af højere skatteindtægter fra de såkaldte brede baser, fx indkomstskatter eller generelle forbrugsskatter. For nogle typer af varer, som f.eks. nødder, er der, udover statslige indtægter, ingen argumenter for en særlig høj beskatning. En afskaffelse vil også betyde færre administrative byrder for virksomheder. I tilgift kan det øge konkurrencen fra udenlandske virksomheder, idet kompleksiteten af det danske afgiftssystem kan være en barriere for f.eks. virksomheder i detailhandelen

Andre afgifter har til formål at regulere en u hensigtsmæssig adfærd. Det er fx tobaksafgiften, der skal reducere rygning og de uheldige følgeefferter heraf. Det er afgørende, at sådanne regulerende afgifter er målrettet problemet og af passende størrelse for at opnå den ønskede effekt. Men hvis dette er opfyldt, er det uheldigt, hvis regulerende afgifter fjernes. Et generelt statement om at ville "rydde op i virvaret" er derfor næppe det bedste udgangspunkt for en hensigtsmæssig brug af regulerende afgifter.

Vækst i hele Danmark

Regeringen ønsker vækst og udvikling i alle dele af Danmark. Det kræver, at vi fjerner de barrierer, der i dag hindrer fremgang i hele landet.

Hvis nogle dele af landet er underlagt barrierer, der betyder, at de forfordeles, og hvis disse barrierer ikke tjener andre hensyn, fx miljø, bør de fjernes.

Den igangværende migration fra land til by fører imidlertid til en produktivitetsevinst. Produktiviteten er nemlig højere, når virksomheder og personer bor og arbejder tæt på hinanden. Tiltag, der i særlig grad tilgodeser vækst og beskæftigelse i landdistrikterne på bekostning af vækst og beskæftigelse i de økonomiske centre i Hovedstaden og Østjylland, kan

derfor være produktivitetshæmmende. Kraka vil inden for den nærmeste tid offentliggøre en analyse, der opgør samlokaliseringsgevinsterne i Danmark.

Planlov

Vi vil også liberalisere planloven, så kommunerne får mere frihed. Det gælder blandt andet i det åbne land og kystnære områder.

En liberalisering af planloven kan være gavnligt for produktiviteten. Produktivitetskommissionen anbefaler således at begrænsningen på butiksstørrelser i små og mellemstore byer fjernes, hvilket gennem stordriftsfordele kan øge produktiviteten i detailsektoren – et område, hvor Danmark halter bagefter i forhold til mange lande vi normalt sammenligner os med. Kraka har udarbejdet et særskilt notat, der ser nærmere på, hvilke dele af Produktivitetskommissionens anbefalinger, der udestår.

Regeringsgrundlaget fokuserer på det åbne land og de kystnære områder. Netop i her kan der være miljøhensyn, der taler imod en liberalisering. Omvendt er begrænsningen på butiksstørrelser i de små og mellemstore byer ikke nævnt.

Udflytning af statslige arbejdspladser

Regeringen vil arbejde for, at der placeres flere statslige arbejdspladser uden for hovedstadsområdet

I England har man i stor stil udflyttet statslige arbejdspladser. I perioden 2004 til 2010 er omkring 20 pct. af de statslige arbejdspladser flyttet ud fra London. Ny forskning viser, at dette ikke har haft nogen betydning for den private beskæftigelse i de områder, arbejdspladserne er flyttet til. Forholdene i Danmark kan være anderledes end i England, men de engelske erfaringer indikerer, at en udflytning kan være virkningsløs. Kraka har udarbejdet et særskilt notat om de engelske erfaringer.

Bedre rammer for landbrug og fødevarerhverv

Vi vil skabe bedre rammer for landbrug- og fødevarerhvervet, samtidig med at vi passer på vores miljø. Regeringen vil fremlægge en fødevarer- og landbrugspakke, der skal gøre fødevarer- og landbrugssektoren endnu bedre rustet til at øge råvaregrundlaget og eksporten, og til at skabe mere vækst og beskæftigelse.

Det er uklart hvad regeringen mere præcist lægger op til. Bedre rammer for fødevarerhvervet kombineret med tilstrækkelige miljø- og naturhensyn lyder godt, men en mere detaljeret vurdering af dette element må afvente en præcisering af politikken. Landbruget står aktuelt over for en række problemer bl.a. en høj og risikabel gæld og en række brug, der ikke har en økonomisk holdbar drift. Det er nødvendigt at håndtere disse problemer, så en effektiv drift på markedsvilkår sikres uden at den finansielle sektor destabiliseres.

Det er bemærkelsesværdigt, at landbrug- og fødevarerhvervet fremhæves særligt. En erhvervs politik, der favoriserer en sektor frem for andre, vil betyde at der bliver allokeret der kunne være brugt mere effektivt andetsteds. En hensigtsmæssig vækst- og erhvervsstrategi sikrer attraktive og ligelige vilkår for hele erhvervslivet og ikke kun på udvalgte dele. Det er derfor uheldigt, hvis den ensidige fokus i regeringsgrundlaget fører til en tilsvarende ensidige fokus i erhvervs politikken

Effektiv konkurrence nævnes ikke

Regeringsgrundlaget fokuserer slet ikke på effektiv konkurrence. Øget konkurrence sikrer, at virksomhederne arbejder så effektivt som muligt, og at forbrugerne kan få de lavest mulige priser. Fx har Kraka tidligere dokumenteret, at konkurrencen på det danske bankmarked er dårligere end i en række andre lande, og at den finansielle regulering ikke peger i retning af øget konkurrence snarere tværtimod. De Økonomiske Råd har flere gange påpeget, at den svage konkurrence i Danmark fører til samfundsøkonomiske tab. Seneste har

Produktivitetskommissionen påpeget, at konkurrencen kan forbedres på en række områder.

Autorisationer og særordninger er et særligt problem

Den tidligere regering lagde i sin seneste vækstplan fra maj op til at afskaffe en række autorisationer og danske særordninger som anbefalet af Produktivitetskommissionen. Særligt taxibranchen, advokaterne og apotekerne kan med fordel gennemgås med henblik på at sikre en mere effektiv konkurrence.

Regeringen lægger i stedet op til, at lempe afgifter for erhvervslivet for derved at nedbringe omkostningerne. Dette fører til et provenutab. En mere effektiv konkurrence fører derimod ikke til et tab for statskassen, men kan give en "gratis" samfundsøkonomisk gevinst.

4. Arbejdsmarked og høj beskæftigelse

Betale sig at arbejde

Derfor vil regeringen gennemføre reformer, der skal sikre, at det bedre betaler sig at arbejde.

Dette punkt er kommenteret ovenfor.

Udlændige og arbejdsmarked

Danmark skal i højere grad være åbent for udlændinge, der kan og vil bidrage til det danske arbejdsmarked, så flere kan medvirke til at styrke og udvikle Danmark.

Med udsigt til et konjunkturopsving og med en ledighed, der allerede i dag er lav, kan der meget hurtigt opbygges flaskehalse på det danske arbejdsmarked. Det kan føre til lønstigninger, tab af konkurrenceevne og dermed en tilbagevenden til lavkonjunktur. På den baggrund er det helt afgørende, at det danske arbejdsmarked er åbent for udenlandsk arbejdskraft.

Det er ligeledes positivt, at regeringen adskiller diskussionen omkring indvandring i arbejdsmarkedshensyn og humanitære hensyn – det er adskilte problemstillinger. Asylpolitikken føres i første omgang af humanitære og ikke økonomiske årsager. Det er derfor primært et politisk snarere end et økonomisk spørgsmål, hvordan man ønsker asylpolitikken indrettet.

Dagpenge

Regeringen ønsker, at dagpengekommissionen færdiggør sit arbejde. Dagpengekommissionen er blandt andet blevet bedt om at undersøge mulighederne for at øge dagpengesystemets robusthed i forhold til de udfordringer, der følger af et stadigt mere internationalt arbejdsmarked.

Det er prisværdigt, at regeringen vil basere sin politik på kommissionens arbejde. Det er dog vigtigt at pointere, at fx en kortere genoptjeningsperiode kan føre til et lavere arbejdsudbud.

Pension

Regeringen ønsker at styrke fundamentet for et trygt pensionssystem i Danmark. Vores mål er, dels at det bedre skal kunne betale sig at spare op, dels at flere sparer op til deres pension, så man har større økonomisk tryghed i alderdommen.

Der er behov for en pensionsreform. Det danske pensionssystem rummer betydelige fordele fx i form af en betydelig privat opsparing. Systemet er dog også resultatet af en række forskellige ordninger og knopskydninger. Systemet fremstår derfor i dag som et "klude-tæppe", og den effektive beskatning af pensionsopsparing er – særligt pga. aftrapning af

pensionstillægget – ekstremt høj. Det vil være nærliggende, at en pensionsreform tager udgangspunkt i den tidligere anbefaling fra Det Økonomiske Råd, om at kombinere tvungen opsparing med en afskaffelse af pensionstillægget.

5. Et godt sundhedsvæsen skal være endnu bedre

Hurtig udredning og behandling

Hvis man bliver syg, skal man hurtigt have at vide, hvad man fejler. Derfor vil regeringen give alle patienter en reel ret til hurtig udredning. Hvis der ikke er kapacitet til at udrede en patient inden for 30 dage på de offentlige sygehuse, så skal man have mulighed for at få hjælp et andet sted.

Ventetidsgarantier og princippet om at pengene følger patienten kan ud over gevinster for patienterne også føre til lavere omkostninger. Kraka vil snarest udgive et notat om dette. Privathospitalernes markedsandel er i dag meget lav, og det er grundlæggende uheldigt, at Regionerne både står for at efterspørge sundhedsydelse og drive hospitaler. Der kan formentlig opnås en samfundsøkonomisk gevinst, hvis produktionen af sundhedsydelser i højere grad kan konkurrenceudsættes.

Det er dog en afgørende forudsætning, at den tilstrækkelige kvalitet af behandlingerne sikres – fx ved at indføre standardiserede kvalitetsmål på sundhedsområdet.

Det bør også sikres, at private leverandører ikke kan sikre sig en ekstra indtjening via overbehandling. I USA, hvor udredning næsten er helt overladt til privathospitaler, er udgifterne til sundhedssektoren betydeligt højere end i Danmark. Der kan derfor være gode argumenter for at bevare udredningen i offentligt regi.

Øvrige fokusområder

Målrettet indsats for ældre medicinske patienter og en tryk alderdom

Regeringen ønsker at prioritere disse områder. Det fremgår dog ikke præcist hvorledes, hvorfor vi ikke kan vurdere dette. På ældreområdet lægges der op til større brug af frit valg, hvilket som udgangspunkt er positivt, da flere valgmuligheder kan give en brugergevinst. Hvis markederne er tilstrækkeligt effektive kan også konkurrencen og dermed effektiviteten i produktionen.

6. Effektiv infrastruktur i balance

Balancerede investeringer og togfond

Regeringen ønsker en transportpolitik, hvor der er balance mellem investeringer i vejprojekter og kollektiv trafik. Regeringen vil foretage et serviceeftersyn af Togfonden DK og om nødvendigt tilpasse udrulningen af Togfonden.

Det er hensigtsmæssigt at lave et serviceeftersyn af Togfonden. Kraka har tidligere påvist, at de forventede indtægter fra skatteomlægningen i Nordsøen allerede på beslutningstidspunktet ikke stod mål med de forventede udgifter til Togfonden.³ Med de efterfølgende lavere oliepriser ser indtægterne ud til at blive endnu lavere. Samtidig er den samfundsøkonomiske gevinst af forbindelsen beskeden om end positiv.

Regeringen vil igangsætte undersøgelser af en ny midtjysk motorvej, øget fremkommelighed på den østjyske motorvej E45 og en havnetunnel i København. Disse investeringer – i

³ Jf. http://www.kraka.org/artikler/omlaegningen_af_nordsoebeskatningen_kan_ikke_finansiere_togfonden_og_oeremaerkingen_af

særlig grad havnetunnellen – kan medvirke til afhjælpe eksisterende trængselsproblemer, og kan derved – afhængig af omkostningerne – være samfundsøkonomisk rentable.

Et pænt samfundsøkonomisk afkast er dog ikke tilstrækkeligt til, at en investering kan betragtes som god. Hvis andre investeringer kan give et større afkast bør disse foretrækkes. Regeringen læner sig op ad dette princip, men lægger ikke op til at udarbejde en samlet infrastrukturplan, der ville sikre, at investeringerne med det højeste afkast identificeres og realiseres.

Regeringen lægger ikke op til at sammentænke infrastrukturinvesteringerne med trængselsafgifter. Trængselsafgifter er det mest målrettede instrument til at imødegå en række af problemerne i trafikken. Et generelt system med kilometerbaserede trængselsafgifter findes endnu ikke noget sted i verden, hvorfor effekterne og teknologien bør undersøges grundigt på forhånd. Men da trængslen må forventes fortsat at stige, bør et sådant undersøgelsesarbejde sættes i gang allerede nu.

7. Grøn omstilling med ambitioner og realisme

Energikommission

Regeringen vil nedsætte en energikommission, som skal forberede et oplæg til energipolitiske mål og virkemidler for perioden 2020-2030 med det sigte at bidrage til, at Danmark indfrier sine internationale klimaforpligtelser på en omkostningseffektiv og markedsbaseret måde.

Energipolitikken er i dag sammensat af en lang række forskellige ordninger og med en række forskellige mål, der interagerer. Det er en rigtig god ide at lade en kommission gennemgå hele området slavisk. Det vil være nærliggende, at lade den nyligt etablerede klimakommission udføre dette arbejde eller som minimum lade en ny kommission arbejde tæt sammen med denne.

Omkostningseffektivitet

De miljøpolitiske mål opnås på den samfundsøkonomisk mest effektive måde.

Det er det særdeles hensigtsmæssigt at fokusere på omkostningseffektivitet i de miljøpolitiske mål. Det lyder selvindlysende, men i praksis er der ofte sket en sammenblanding af fx erhvervs politik og miljø politik.

Forsyningssektoren

Forsyningssektoren leverer el, gas, fjernvarme, vand og teleydelser til forbrugerne og aftager affald og spildevand. En høj forsyningsikkerhed og en effektiv forsyning er vigtig for forbrugere og virksomheder. I dag er der et betydeligt potentiale for effektiviseringer i sektoren.

Nogle forsyningssektorer er med succes privatiseret, fx teleydelser. Andre dele af forsyningssektorerne er privatiseret, men til markeder med svag konkurrence. Det gælder fx el og varmeproduktionen. Noget forsyning er fortsat beskyttet offentlig produktion, mens endnu andet altid har været privat, fx dele af vandforsyningen. Der er tidligere identificeret betydelige effektiviseringspotentialer i dele af forsyningen, hvorfor det er hensigtsmæssigt at have et særligt fokus på dette område.